

Grahama DB

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
ODBOR VÝSTŘÍŽKŮ
Praha 2-Vyšehrad, K rožnově 8/82 - tel. 29-73-78

VÝSTŘÍŽEK Z ČASOPISU

8. srpna 84
Praha

29 dne - 1. VIII. 1984

Jak se umravňuje fanfarón

Knížka Žabákova dobrodružství anglického spisovatele Kennetha Grahama patří k těm evergreenům literatury pro děti, k níž se spolehlivě vrací už několik generací čtenářů. A stejně jako například Milneův Medvídek Pú, Carollova Alenka v říši divů nebo kluci z Trnkovy Zahrady okouzluje velikolepý, domýšlivý, fanfarónský Žabák nejen dětskou duši, ale také divadelníky, o čemž svědčí i další uvedení Žabákových dobrodružství v novém zpracování Jiřího Strnady na scéně činohry Petra Bezruče Státního divadla v Ostravě.

Autor vybral pro svoji hru nejdratičtější dějové motivy literární předlohy a z příhod zvířecí čtveřice Žabák, Ondatra, Krtek a Jezevec vytvořil příběh, v němž křehké a jemné poetično prolíná se scénami, plnými slovního a situačního humoru a vtipu a provokujícími dětskou fantazii i schopnost přemýšlení. Naučení o potřebě skromnosti i ceně přátelství (a o tom, že přátelé se nezískávají zadarmo) je samozřejmě rozvíjeno v celém příběhu a dětem je přijímáno zcela spontánně. Řazení jednotlivých epizod zajišťuje přitom hře rostoucí dramatický tah a napětí až k závěrečné scéně Žabákova „napravení“, přičemž ani ta nevyznívá v jednoznačnou morální, ale v metafoře otvírá prostor úvahám obecnějšího dosahu o výchově a sebevýchově, o možnostech, právech i povinnostech osobnosti vůči sobě i druhým. Hra je určena dětem od sedmi do dvanácti let, tedy věkovému

rozpětí, v němž se u člověka dotvářejí základní osobnostní rysy a charakterové vlastnosti, a je tedy velmi přesně adresována. Traktované téma není přitom zploštěno jednoznačnou polaritou kladného a záporného hrdiny, sympatický a v hereckém ztvárnění Jani Mazáka neodolatelný Žabák by měl v taxativním výčtu možná více záporných než kladných vlastností, představuje však hrdinu mladě rozjásaného, padajícího obrazně i doslova na ústa, hrdinu, který se sice nevejde do uměřených vztahů starších a dospělejších, ale o to je pro dětského diváka aktuálnější. Za pozornost stojí mimo jiné jazyková kultura textu, která ve srovnání s většinou naší současné dramatické produkce pro děti představuje téměř nedostiznou laťku. Barvitý, významově bohatý a charakterovný jazyk všech postav (nejen ve slovníku, ale i v přesně odstíněné výstavbě promluv) naplňuje spisovnou normu, aniž by tím ztrácel na autentičnosti a působivosti. Autor se opírá o dobrou znalost pojmového okruhu dětí středního školního věku, nevyhýbá se ani zcela současným aktualizacím, jsou-li funkční, a přesně odhaduje míru jazykové stylizace pro sdělení významu.

Přes tuto pečlivost a propracovanost promluvy složky otevírá text prostor především pro herecké a jevištní akce. Právě z těchto kvalit hry vychází režie hostujícího Václava Martince, který se tvorbě pro dětské publikum a mladé diváky věnuje —

Činohra Petra Bezruče v Ostravě uvedla v čs. premiéře a v novém zpracování Jiřího Strnada ŽABÁKOVA DOBRODRUŽSTVÍ anglického spisovatele Kennetha Grahama v pozoruhodné režii Václava Martince. Na snímku zleva vidíme Moniku Hálovou, Jana Mazáka a Milana Šulce. Snímek Josef Hradil

jak se zdá — programově. Při studiu inscenace čerpal i ze svých zkušeností z pohybového divadla, sám vytvořil i choreografii a právě nápadité pohybové akční rozehrání jednotlivých obrazů patří k nejsilnějším zážitkům z představení. Martinec neobjevuje v používání jevištních prostředků nic převratného, pouze inovuje, ale s neobvyklou vynalézavostí a vkusem. Ve stylizované neiluzivní dekoraci přitom klidně použije reálných rekvizit a výsledek je neobyčejně působivý v komickém efektu i pro vyznění smyslu — příkladem je scéna s Žabákem „na

fáci“ nebo pointování výpovědi rázným vykopnutím mlčce; jako příklad do třetice uveďme ještě scénu s „tunel“em“, která je celá vystavěná jako gag právě s maximálním využitím rekvizity. Původní počet postav hry zredukoval režisér na čtyři protagonisty, kteří podle situace odehrávají i vedlejší figury a vedle nich přivedl na jeviště čtyřčlenný chór lasiček a tchořů, který současně funguje jako dobře hrající i zpívající hudební skupina. Z hereckých výkonů na sebe strhuje právem největší pozornost mladý Jan Mazák.

Jeho nohatý, rukatý, hubatý, velkorysý i naivní Žabák, který se dopouští jedné nehoráznosti za druhou a je za ně právem trestán, je výkon hodný obdivu už jen za bravurní zvládnutí technicky náročných úkolů, které mu režisér nastrožil. Trojice Monika Hálová, Milan Šulc a Jan Odl přitom nezůstává o nic pozadu. Bez násilných stylizací a iluzivních snah o „zvířecí“ jednání vytvářejí své hrdiny (až na některé drobné nepřesnosti) především jako nositele určitých významů ve hře; podobně jako v sehraném hudebním kvartetu má každý nástroj svou barvu i part. — Úsilí o vzájemnou vyváženost všech scénických prostředků (kterému úspěšně napomáhá i scéna a kostýmy Otakara Schindlera) způsobilo pravděpodobně určitý posun v režijním i hereckém výkladu postav Žabákových přátel. Oproti předloze interpretuje totiž Martinec všechny Žabákovy nehody jako předem smlouvanou hru, směřující k jeho rychlejšímu polepšení. Inscenace se tím sice stává čitelnější, ale nemohu se ubránit pocitu, že se tak děje na úkor hlubší životní pravdivosti. Možná že zase na chvíli zafungoval mýtus o nutné jednoznačnosti tvorby pro děti, kdo ví... A ještě jedna připomínka: činohra Petra Bezruče uvádí Strnadovu hru s původními písněmi a skandovanými slogany Jiřího Žáčka. Zdaleka ne vždy se podaří vklopit do struktury inscenace zpívané party tak organicky a vtipně, jak to provedli v Ostravě. Ale — jestliže Strnadova hra, jak již ostatně

bylo řečeno, ctí svého diváka v možnostech jeho chápání i představivosti, jsou některé Žáčkovy slogany najednou určeny pro věkovou kategorii mateřinek. Je to jen drobná vada na kráse, kterou navíc režisér vtipně kamufluje vynalézavou akcí, ale básník s takovým renomé by se jí mohl vyvarovat.

Vzdor uvedeným výhradám jsou Žabákova dobrodružství na scéně činohry Petra Bezruče inscenací plnou zdravé i hravé lyriky, s vyváženou dynamikou jednotlivých obrazů a hereckých výkonů, inscenací plnou optimismu a čínorodosti, naplňující vrchovatě současné poslání divadla pro děti ve všech jeho funkcích. Je to více než úspěšné pokračování v nedávno nastoupené cestě divadla za chytrým a vzdělaným divákem, takovým, jako dnešní děti opravdu jsou. Rázné a radostné vykročení, podmíněné promyšlenou dramaturgií i režii a vyžadující od herců pramálo pohodlí. Odměnou za takovou práci je ale plně hlediště rozzářených dětských úsměvů.

JAN KOLÁŘ

Činohra Petra Bezruče Státního divadla v Ostravě: Kenneth Graham — Jiří Strnad ŽABÁKOVA DOBRODRUŽSTVÍ. Režie: Václav Martinec j. h., výprava: Otakar Schindler j. h., hudba: Pavel Jurkovič, texty písní: Jiří Žáček, choreografie: Václav Martinec.

Graham - Strnad: 2. doba.

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z CASOPISU

Květy, Praha

15. VIII 1984

Strnad: Tabákové (Obč.)

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Zemědělské noviny, Praha

22. X. 1984

Z divadelní Ostravy

Bohatá metaforičnost, výrazné uplatnění pohybu, vysoká míra stylizace zvukové podoby inscenace včetně rytmizování jevištní řeči a schopnosti vyjádřit hlubší filozofický názor na život a svět, to jsou charakteristické přednosti režijního stylu Václava Martince, jak je známe z jeho inscenací Kiplingovy Knihy džungle v divadlech v Kladně a v Sumperku.

V Ostravě se nyní hraje *Zabáková dobrodružství*, inscenace, kterou Václav Martinec po hostinsky nastudoval s činohrou Petra Bezruče Státního divadla v čs. premiéře. Jde rovněž o personifikované příběhy ze světa přírody, ale kdo čekal stejně výrazné uplatnění Martincových inscenačních prostředků jako v knize džungle, byl asi trochu zklamán.

Je ovšem třeba říci, že už textová předloha k tomu nedávala tolik příležitostí. Strnadova drammatizace *Zabákových dobrodružství* Kennetha Grahama míří k běžnému klukovskému příběhu, v němž příroda tvoří jen formální rámec: *Zabák*, *Jezevec*, *Ondatra*, *Krtek* mohou být docela dobře jen přezdívkami kluků a holek, kteří si hrají (k tomu dojmu přispívají i kostýmy).

Jeden významový plán tedy režisér musel oželeť. Děj je navíc poměrně statický a popisný, musí být tedy vyvážen snad až příliš patrným moralizujícím

závěrem. A tak přestože představení neupřeme kultivovanost a vyváženost jednotlivých složek včetně hudby a písniček (Pavel Lurkovič a Jiří Záček), přestože svými kvalitami přesahuje většinu inscenací pro děti uvedených u Bezručů v posledních letech, přece jen zůstává divadlem s vnějšími líbivými znaky modernosti a s méně podstatným vnitřním poselstvím myšlenkovým. Fantazii a vnitřní divokost dítěte patrně nejvíce provokovala svou hravostí a nápaditostí neluzivní scéna hostujícího výtvarníka Otakara Schindlera, bývalého dlouholetého člena Divadla Petra Bezruče v Ostravě.

Slušné standardní herecké výkony podali čtyři hlavní aktéři: Jan Mazák jako sympatický nezbeďa *Zabák*, dále Jan Odí, Monika Hálová a Milan Šulc. První hostování Václava Martince v činohře Petra Bezruče nepřineslo hned jednoznačný a výrazný pokrok v inscenační metodě a v hereckém projevu souboru. Přesto lze soudit, že případná další spolupráce s tímto režisérem by pro divadlo byla jistě přínosem.

I. STEFANIDES

Strnad - Graham TPB

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Praha

ze dne 1. VI 1984

Dnes má slovo

JIRÍ STRNAD, autor drammatizace knihy Kennetha Grahama *Zabáková dobrodružství*, jejíž čs. premiéru dnes uvádí k Mezinárodnímu dni dětí činohra Petra Bezruče Státního divadla v Ostravě.

„Snad každý, kdo půvabnou a velice chytrou knížku pana Grahama zná, si ji zamiloval. Přihodilo se to i mně — možná tím spíš, že příběhy fanfaronů *Zabáka* byly před skoro třiceti lety jednou z prvních knih, které jsem si dokázal sám přečíst. Ve druhé třídě jsem pak její děj na několik pokračování odehrál pro spolužáky způsobem „one man show“. (Nebo divadlo jednoho herce? Už si nepamatuji přesně.) Takže dnešní drammatizace je vlastně druhá v pořadí. Naštěstí pro diváky v ní tentokrát nevystupuji. Jsem moc rád, že se režie inscenace ujal Václav Martinec, který má pro divadelní řady tohoto typu obrovské pochopení. Zbývá mi doufat, že se děti na představeních nebudou nudit — stejně jako jsem se při psaní nenudil já.“ -spa-

Z PRVNÍ ŘADY

Zatímco pro tvůrce večerníčkových seriálů stejně jako pro jejich diváky se stala zvířátka nejoblíbenějšími hrdiny, z divadelních jevišť se naopak šmahem vytrácejí. Možná že dramaturgy i režiséry zneklidňuje vidina křečovitých „zvířátkovských“ hereckých stylizací, které si dnešní rodičovská generace může pamatovat ze svého dětství. Přitom ovšem literatura pradávno a animovaný film úměrně později tento problém vyřešily. Ani dětský čtenář nebo divák nepodléhá přece iluzi o mluvících a myslících psech či vrabčácích, ale zato přijímá mravní ponaučení vyplývající z jejich konání — a přijímá je daleko spontánněji a bezprostředněji než přímočarý doporučení či ilustrované morality.

Ze znalosti těchto souvislostí zřejmě vycházela dramaturgie ostravské Činohry Petra Bezruče, když v československé premiéře uvedla hru *Zabáková dobrodružství*, kterou podle půvabné a moudré knížky anglického spisovatele Kennetha Grahama napsal Jiří Strnad. Hlavní postavy hry — *Zabák*, *Ondatra*, *Krtek* a *Jezevec* — to nejsou zvířátka žijící někde za sedmero horami a moři, to je velice současná přátelská čtveřice...

Hostující režisér Václav Martinec se chopil předlohy s dobrým porozuměním pro Strnadův text, který přináší dramaticky nosné a napínavé příběhy ze *Zabákovy* nedobrovolné cesty za nápravou a který obrazností i způsobem výstavby scén inspiruje k bohaté a dynamické jevištní akci. Kromě čtyř protagonistů rozehrál režisér na jevišti chór Lasiček a Tchořů, kteří v rolích zpěváků a tanečnicků plní podle situace i úlohu jakéhosi společenského prostředí.

Svízná a živá inscenace plná nečekaných dějových zvrátů i neobvyklých scénických řešení klade nemalé nároky na herecké představitel. Jan Mazák v titulní roli

nepřesvědčuje jen o všestranné technické vybavenosti, ale především o hereckém talentu a umělecké poctivosti, s níž svého *Zabáka* vytvořil k obrazu dětského diváka. V účinné a neodolatelné stylizaci nastavuje zrcadlo omylům mládeže i některým pochopným výchovným představám. *Ondatra* *Moniky Hálové*, *Krtek* v podání *Milana Šulce* a *Jezevec* *Jana Odly* jsou o poznání moudřejší...

Slabinou inscenace je (proti původnímu textu hry i literární předlohy) určité zploštění ve vyústění *Zabákovy „nápravy“*, které si snad vynutil zvolený inscenační postup či až příliš velká snaha o jednoznačnost mravního ponaučení. Tato výtka se však netýká režisérovy inverze při řešení pohybové hereckých akcí i při výstavbě rytmicky členité a gradující inscenace. Nemašly podíl na úspěchu *Zabákovy* dobrodružství má i nápaditá a funkční scéna (a kostýmy) hostujícího Otakara Schindlera a hudba Pavla Jurkoviče. Na závěr divadelní sezóny si tak Činohra Petra Bezruče může připsat nesporně kladnou položku v nastoupené cestě za současným dětským divákem.

dat

Strnad - Strnad *DBB*

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Svobodné slovo, Praha

27 VI. 1984

ze dne

Zdárně napravený Žabák

PRO DĚTI od sedmi do dvanácti let připravila činohra Petra Bezruče Státního divadla v Ostravě čs. premiéru hry Jiřího Strnada ŽABÁKOVA DOBRODRUŽSTVÍ, která vznikla na motivy stejnojmenné knížky anglického autora Kennetha Grahama.

Divadelní text vybírá z předlohy nej-dramatičtější dějové linie a skládá je do hravého příběhu s nenásilným morálním posláním, které poukazuje na cenu přátelství a skromnosti. Vychloubačný a vrtkavý „dobrodruh“ Žabák je po různých peripetických přiveden k rozumu svými kamarády Krtkem, Ondatrou a Jezevcem, kteří mu na závěr pomohou zdolat i agresivní vetřelce z Divokého lesa. Jazykově kultivovaná a kompozičně dobře vystavěná hra záměrně ponechává dostatečný prostor především pro takové nastudování, jež klade důraz na rozvíjení scénické akce.

Tyto předpoklady naplnila inscenace hostujícího režiséra Václava Martince. Ten zřejmě proto, aby ještě posílil fakt čínorodosti postav Žabákových přátel, došel ve svém pojetí až k určité variantě převlekové komedie: jsou to právě Jezavec a spol., kdo v různých přestrojeních provázají Žabáka na jeho cestách a chystají mu — v této podobě tedy fin-gované — úklady, aby uspěli jeho ná-

pravu. Souvislá řada nápaditě rozehrávaných situací, úspěšně v dětském divákově evokujících smích i přiměřenou dávku napětí, je plynule prolínána písničkami a zhudebněnými slogany Jiřího Závčky a Pavla Jurkoviče. Inscenace organicky využívá možnosti funkční výpravy (Otakar Schindler, j. h.), spojující do tvárné jednoty takové scénografické prvky, které napomáhají rozvoji dětské fantazie a představitvosti.

Z účinkujících na sebe poutá největší pozornost Jan Mazák v úloze Žabáka. Herec spolu s velkými fyzickými nároky, jež role klade, velmi dobře zvládá také potřebné významové členění při neustálých náhlých proměnách Žabákovy chování. Ani ostatní nezůstávají pozadu (Monika Hálová, Milan Sulc, Jan Odl), a to tím spíše, že se v intencích hry a pod vedením režie zcela správně vyhnuli fa-lešné stylizaci „zvířátkovské luže“, ale odhalují dětem ve svých postavách ob-raz nejednoznačných lidských charakte-rů. —taš—

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižkové služby
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Nová svoboda, Ostrava

17. X. 1984

ze dne

V československé premiéře uvedla letos činohra Petra Bezruče SDO inscenaci hry Žabákova dobrodružství, kterou na motivy knihy Kennetha Grahama napsal Jiří Strnad. V režii Václava Martince, j. h., na scéně Otakara Schindlera, j. h., se v ní představí herci Monika Hálová, Jan Mazák a Jan Odl, které vidíme na snímku Josefa Hradila.

Graham - Strnad *DBB*

PRAŽSKÁ INFORMAČNÍ SLUŽBA
odbor výstřižků
Praha 2-Vyšehrad, K rotundě 8/82 - tel. 29 73 78

VÝSTŘÍZEK Z ČASOPISU

Ostravský večerník

2 VII. 1984

△ Také v příští divadelní sezóně se mohou malí diváci těšit na pohádku K. Grahama a J. Strnada Žabákova dobrodružství, kterou nastudovali členové činohry Petra Bezruče Státního divadla v Ostravě.

Foto: JOSEF HRADIL